

ДОСЛІДЖЕННЯ АЛГОРИТМІВ ПОШУКОВОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ВХІДНОЇ ПОТУЖНОСТІ В АСИНХРОННОМУ ЕЛЕКТРОПРИВОДІ

Приймак Б.І., к.т.н., доц., Кульбашний О.І., магістрант

НТУУ «КПІ», кафедра автоматизації електромеханічних систем та електроприводу

Вступ. Системи енергоощадного керування асинхронним електроприводом (АЕП) будуються на основі пошукової або безпошукової оптимізації споживаної потужності [1-5]. Пошукові системи з давачем потужності мають цінну властивість параметричної інваріантності, проте в них надто мала швидкодія. Безпошуковим системам властива висока швидкодія але параметрична робастність не є високою. Поєднання переваг обох типів систем можливе при комбінованій оптимізації. У цьому зв'язку актуальним є вивчення відомих алгоритмів пошукової оптимізації вхідної потужності для можливості вибору кращого з них.

Метою праці є дослідження відомих алгоритмів пошукової оптимізації вхідної потужності у векторно-керованих АЕП для подальшого застосування кращого із них в системі комбінованої мінімізації втрат потужності.

Матеріали дослідження. Векторно-керований АЕП з пошуковою оптимізацією вхідної потужності може бути побудований згідно з функціональною схемою, що представлена на рис. 1.

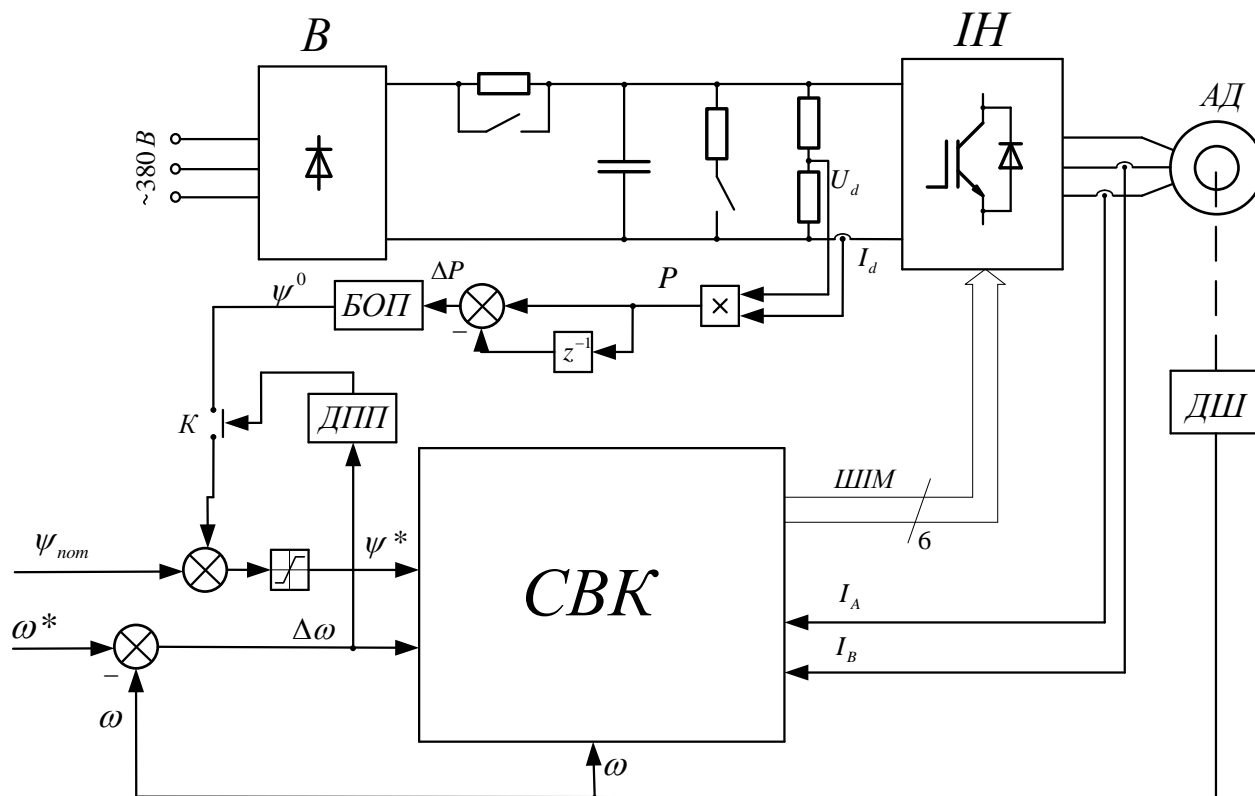

Рисунок 1 – Функціональна схема векторно-керованого АЕП з пошуковою оптимізацією споживаної потужності

У цій схемі застосовано наступні позначення: В – випрямляч; ІН – інвертор напруги; АД – асинхронний двигун; БОП – блок оптимізації потужності; СВК – система векторного керування; ДПП – детектор перехідного процесу; ДШ – давач швидкості; ШІМ – широтно-імпульсна модуляція; К – ключ. Задачею СВК є регулювання швидкості двигуна згідно з сигналом завдання ω^* при використанні зворотних зв'язків у вигляді сигналів струмів фаз I_A, I_B та сигналу швидкості обертання ротора ω . На основі алгоритму векторного керування генеруються ШІМ-сигнали для керування ключами інвертора. На контур регулювання модуля вектора потокозчеплення ротора поступає сигнал завдання Ψ^* , що є сумою номінального потокозчеплення Ψ_{nom} та оптимізуючого сигналу Ψ^o .

За струмом I_d та напругою U_d визначається споживана потужність P у ланці постійного струму АЕП. Приріст потужності ΔP поступає у БОП, де за алгоритмом пошуку екстремуму отримується поточне значення оптимізуючого сигналу ψ^o .

В системі передбачено здійснення пошукової оптимізації лише в усталених режимах роботи. Протягом перехідних процесів, наявність яких встановлюється в ДПП за помилкою швидкості $\Delta\omega$, дія підсистеми оптимізації вхідної потужності за допомогою розмикання ключа К призупиняється.

Пошуковий алгоритм Розенброка має вигляд

$$\psi_n^0 = \psi_{n-1}^0 + k\Delta\psi_{n-1}^0; \Delta\psi_{n-1}^0 = \psi_{n-1}^0 - \psi_{n-2}^0; \Delta P_n = P_n - P_{n-1}, \quad (1)$$

де $k = 1$, якщо $\Delta P_n < 0$; $k = -1/2$, якщо $\Delta P_n > 0$.

Пропорційний алгоритм пошуку записується як

$$\psi_n^0 = \psi_{n-1}^0 + k\Delta\psi_{n-1}^0 \operatorname{sgn}(\Delta P_n); \Delta\psi_{n-1}^0 = \psi_{n-1}^0 - \psi_{n-2}^0; \Delta P_n = P_n - P_{n-1}, \quad (2)$$

де k – параметр налаштування.

Пошуковий градієнтний алгоритм має вигляд

$$\psi_n^0 = \psi_{n-1}^0 - k\Delta\psi_{n-1}^0 \nabla P_{n-1}; \Delta\psi_{n-1}^0 = \psi_{n-1}^0 - \psi_{n-2}^0, \quad (3)$$

де $\nabla P_{n-1} = P_{n-1} - P_{n-2} / \psi_{n-1} - \psi_{n-2}$ – градієнт потужності; k – параметр налаштування.

Система векторного керування АЕП з пошуковою оптимізацією споживаної потужності досліджувалася шляхом математичного моделювання з використанням даних типового АД потужністю 1.5 кВт.

Моделювання системи проводилося за наступним сценарієм. Спочатку АЕП працював з від'єднаним контуром оптимізації при номінальному потокозчепленні ротора і значеннями швидкості та момента відповідно 0.5 та 0.1 від своїх номіналів. В момент часу $t = 10$ с замикався ключ К і починав діяти БОП з відповідним алгоритмом пошуку екстремуму.

Результати досліджень представлені на рис. 3-5, де номери кривих відповідають наступним величинам: 1 – потокозчеплення ротора; 2 – швидкість ротора; 3 – струм фази статора; 4 – споживана потужність АЕП.

Аналіз рис. 3-5 показує, що найбільшу швидкість збіжності до мінімуму має алгоритм Розенброка. Пропорційний алгоритм відшукує мінімум приблизно вдвічі довше, а градієнтний метод є найповільнішим. Коливання

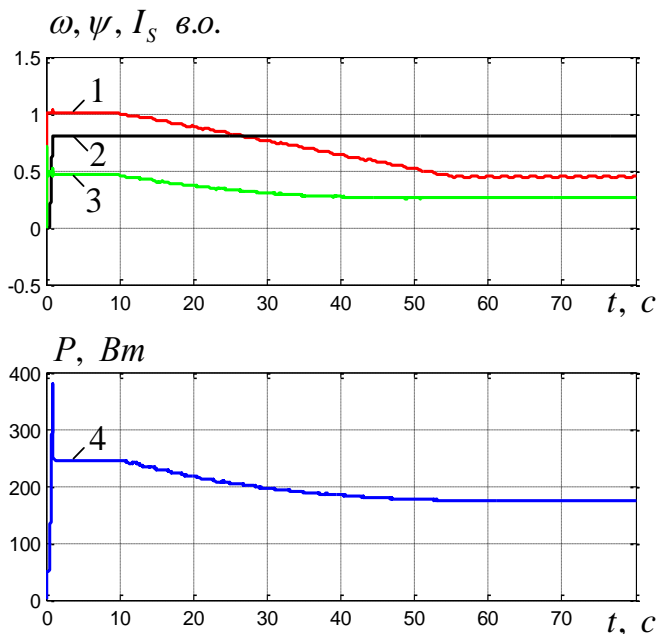

Рисунок 3 - Процеси оптимізації потужності пропорційним методом

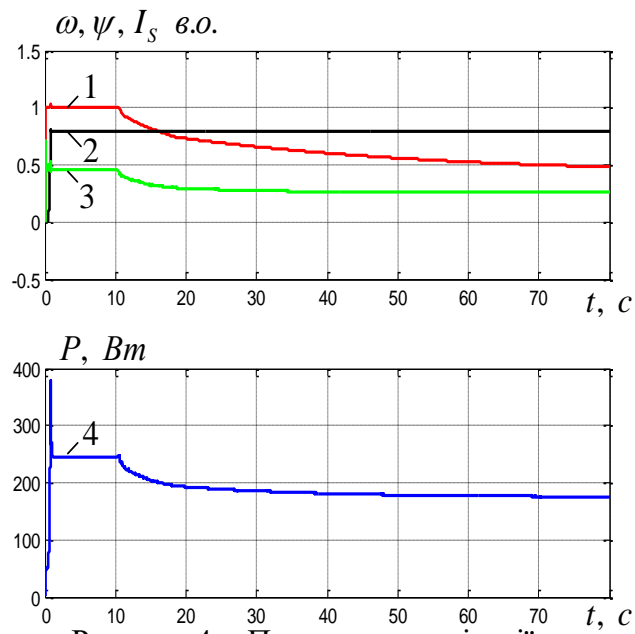

Рисунок 4 - Процеси оптимізації потужності градієнтним методом

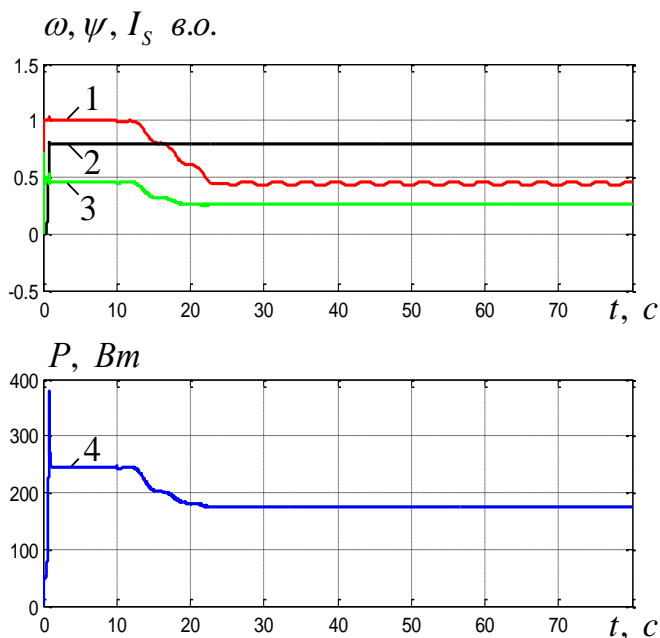

Рисунок 5 - Процеси оптимізації потужності методом Розенброка

потокочеплення в околі екстремуму найістотніші для методу Розенброка, проте на кривій швидкості це практично не проявляється.

Висновки. Проведено дослідження векторно-керованого АЕП з пошуковою оптимізацією споживаної потужності при трьох алгоритмах пошуку екстремуму. Встановлено, що найбільш швидкодійним із досліджуваних є алгоритм Розенброка. Він може бути рекомендованим для застосування у перспективній системі комбінованої оптимізації втрат.

Перелік посилань

1. Вакулєнко К.Н., Агабабян Э.М. Об оптимальном регулировании асинхронного двигателя // В кн.: Электромашиностроение и электрооборудование, вып.1. – Харьков: изд. ХГУ, 1965. –С. 92-98.
2. Лисєнков М.Г., Козлик Г.О., Гагарін П.П. Пошукові системи енергозберігаючого керування асинхронним електроприводом. // Автоматизація виробничих процесів, 2000. № 2. – С. 36-41.
3. Kim G.S., Ha I.J., Ko M.S., Control of Induction Motors for Both High Dynamic Performance and High Power Efficiency, IEEE Trans. Ind. Elec., Vol. 39, No.4, 1992, pp. 323-333.
4. Kioskeridis I., Margaris N., Loss Minimization in Scalar-Controlled Induction Motor Drives with Search Controllers, IEEE Trans. Pow. Elec., Vol. 11, No.2, 1996, pp. 213-220.
5. Та С.-М., Hori Y. Convergence improvement of efficiency-optimization control of induction motor drives, IEEE Trans. Ind. Applicat., Vol. 37, No.6, Nov/Dec, 2001, pp. 1746-1753.